

VKLJUČEVANJE STARŠEV

BESEDILO POVZETO PO EPSTEIN (2001), SOO-YIN (2003), KALIN (2008)

ŠEST OBLIK VKLJUČEVANJA STARŠEV, KI SPODBUJAJO PARTNERSTVO.

1 OSNOVNA ODGOVORNOST DRUŽIN

Osnovna odgovornost družin za zagotavljanje vzgoje otroka in osnovnih življenjskih potreb (hrana, obleka, zdravje, varnost). Starši morajo zagotavljati pozitivno družinsko okolje, ki omogoča učenje in fizični, intelektualni, socialni in čustveni razvoj ter razvoj spretnosti in oblikovanje vrednot. Gre za spremljanje otroka skozi leta šolanja in pomoč pri graditvi samozaupanja in samopodobe. Starši se zelo razlikujejo v svojih izkušnjah starševstva in šola lahko tu prevzame aktivno vlogo v pomoči staršem v razumevanju otrokovega razvoja, seznanjanju z možnostmi spodbujanja razvoja in učenja. Šola in učitelji potrebujejo družino za informiranje o otroku in družini, njihovi kulturi, potrebah, interesih, ciljih. Oblika 1 vključevanja vsebuje kombinacijo informacij za starše in informacije od staršev o otroku in družini (Epstein, 2001, v Soo-Yin, 2003).

2 KOMUNICIRANJE

Za graditev uspešnega partnerstva med učitelji in starši je temeljnega pomena učinkovito medsebojno komuniciranje. V ta namen je potrebna dvosmerna delitev informacij, z zavestnim prizadevanjem šole in staršev za medsebojno izmenjavo, doseganje skupnih ciljev in stalno komuniciranje. Zelo težko je dosegati druge nivoje in oblike vključevanja staršev, če manjka dobra dvosmerna komunikacija med šolo in družino. Pri tem tipu sodelovanja večkrat otroci sami igrajo pomembno vlogo – vključeni so namreč kot »poštarji«, ki prenašajo sporočila iz šole domov in od doma v šolo. Osnovna odgovornost šole je skozi dobro komuniciranje stalno in učinkovito informiranje staršev o šolskem programu in učenčevem napredovanju. V ta namen lahko šola uporablja različne načine – od pisnih sporočil, obvestil, časopisov do roditeljskih sestankov in uporabe sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije (elektronska pošta, šolske spletne strani, internetni forumi ipd.).

3 PROSTOVOLJSTVO

Značilna za to obliko sodelovanja je pomoč staršev učiteljem in vodstvu šole pri izvajanju šolskega programa, zunajšolskih aktivnosti, pomoč otroku pri domačem delu, vključevanje staršev pri pouku, pomoč pri ekskurzijah in izletih. Prostovoljno vključevanje se razteza na različnih nivojih njihove aktivne vključenosti – starši so tako lahko samo poslušalci z minimalno zavezanostjo ali pa sodelujejo pri odločanju z visoko stopnjo zavezanosti in odgovornosti. Epstein (2001, v Soo-Yin, 2003) poudarja, da bi bilo potrebno re-definirati prostovoljstvo staršev in razširiti njegovo pojmovanje na celotno podporo staršev za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev šole in učenčevega učenja ne glede na čas ali prostor. Za šolo to pomeni omogočanje velike mere fleksibilnosti v načinih, času in prostoru za prostovoljstvo staršev.

4 DOMAČE UČENJE

V obdobju predšolskega učenja je eno temeljnih prepričanj, da so starši otrokovi prvi in najbolj pomembni učitelji. Starši na svoj način vplivajo na to, kaj otroci počnejo doma – od časa in vrste televizijskih programov, ki jih gledajo, količine časa, ki ga porabijo za igranje računalniških iger do količine časa, ki ga porabijo za druge aktivnosti. Ko otrok vstopi v šolo, starši vsak na svoj način vplivajo tudi na količino časa, namenjenega učenju in delanju domačih nalog. Domače učenje služi različnim namenom in ne zgolj spodbujanju otrokove učne izkušnje. Spodbuja, podpira in krepi učenje, ki se je začelo v šoli (Trahan & Lawer-Prince, 1999, v Soo-Yin, 2003). Pri domačem delu lahko govorimo o učenju skozi igro, domačih nalogah in dejavnostih, ozko vezanih na učni načrt – od učenja matematike do naravoslovja in družboslovja in jezikov. Starši pomagajo otroku pri načrtovanju ciljev za določeno šolsko leto ali za prihodnost, svetujejo pri izbiri izbirnih predmetov in interesnih dejavnosti. Za vse te aktivnosti lahko starši dobijo določene usmeritve in navodila od učiteljev ali pa tudi ne.

5 ODLOČANJE

Starši se na različne načine vključujejo tudi v sprejemanje odločitev, ki zadevajo šolo in izobraževanje njihovih otrok. Po zakonodajnih določilih imajo svoje predstavnike v Svetu staršev in Svetu šole. Posebej slednji sprejema pomembne odločitve, ki posredno in neposredno zadevajo življenje in delo otrok in učiteljev na šoli. Starši lahko pomembno sooblikujejo javno mnenje v skupini staršev; poleg tega pa lahko nastopajo kot zagovorniki šole, družine in učencev na različnih nivojih – od lokalne skupnosti do oblikovanja odločitev na državnih ravni. Da bi starši lahko opravljali to vlogo, morajo skupaj z učitelji identificirati vprašanja in probleme, jih raziskovati, posredovati informacije o tem drugim, se skupaj pogovarjati o problemih, odkrivati rešitve in poiskati strategije za rešitve najbolj perečih vprašanj. Pomembno je tudi, da so starši ustrezno usposobljeni za vlogo zagovornikov: da znajo svoja stališča artikulirati in zapisati, pa tudi posredovati v medije, drugim članom skupnosti in tistim, ki sprejemajo zakonodajne odločitve (National PTA, 2000, v Soo-Yin, 2003).

6 SODELOVANJE S ŠIRŠO SKUPNOSTJO

Značilnosti sodobne družine v vsej različnosti potreb in zahtev, s katerimi se srečuje, močno vplivajo tudi na otroke in njihovo uspešnost v šoli. Družine se danes srečujejo s številnimi problemi: zagotavljanje ustrezne ekonomske varnosti, večanje eno-starševskih družin, ni več t.i. razširjene družine, ki bi bila v pomoč in podporo, večanje števila družin v t.i. »sendvič generaciji«, ki morajo na eni strani skrbeti za svoje otroke, na drugi strani pa za ostarele starše (Fredriksen-Goldsen & Scharlach, 2001, Rockwell, Andre & Hawley, 1996, v Soo-Yin, 2003). Kakovost družinskega življenja je v veliki medsebojni povezanosti z otrokovim razvojem in učenjem. Ko ima družina kot osnovna družbena skupnost težave, bi morala biti šola tista, ki oblikuje mrežo pomoči in sodelovanja na različnih ravneh znotraj skupnosti za podporo družini in večji učni uspešnosti otrok. Šola in učitelji bi morali sodelovati s tistimi člani skupnosti, ki so zainteresirani za izboljševanje kakovosti izobraževanja. Šola je tista, ki bi morala oblikovati mrežo sodelovanja z različnimi partnerji znotraj lokalne skupnosti (s podjetniki, religioznimi skupnostmi, kulturnimi skupinami, vladnimi in nevladnimi organizacijami, univerzami in drugimi šolami ipd.) z namenom doseganja višje kakovosti vzgoje in izobraževanja in podpore družini in staršem, ko je to še posebej potrebno.